

**Informacija o perspektivama za Bosnu i Hercegovinu
2023 - 2025. godina**

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Ekonomski rast.....	4
2. Tržište rada.....	8
3. Inflacija.....	10
4. Bankarski sektor.....	11
5. Platni bilans.....	13
6. Strana direktna ulaganja.....	16
Skraćenice.....	18

Uvod

Perspektive za period 2023 – 2025. godine, dokument koji daje preliminarni pregled predviđanja najznačajnijih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH je pripremila na osnovu analiza kretanja ekonomskih trendova Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir međunarodne faktore koji utiču na ekonomski razvoj naše zemlje.

Ovo je analitički dokument koji je napravljen za potrebe rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i zasnovan je na zvaničnim podacima statističkih sistema i agencija u Bosni i Hercegovini.

Ekonomska kretanja u realnom sektoru u Bosni i Hercegovini

Nakon pandemijske recesije, u 2021. godini u Bosni i Hercegovini zabilježen je relativno snažan ekonomski rast koji je prema podacima BHAS-a (statistika nacionalnih računa, rashodni pristup) iznosio 7,6% u odnosu na prethodnu godinu.¹ Međutim, vrijedi istaći da je ova relativno visoka stopa ekonomskog rasta u dobroj mjeri posljedica niske osnovice (bazni efekt), kao i jačanja domaće te izvozne tražnje usljed popuštanja restriktivnih mjera. S druge strane, ako se ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2021. godini posmatra komparativno po zemljama može se konstatovati da je isti bio u razini regionalnog prosjeka zemalja Zapadnog Balkana (regionalni prosjek 7,5%). Uvidom u strukturu ekonomskog rasta može se zaključiti da povećanje finalne potrošnje od 4,3% (privatna potrošnja 4,6% i javna potrošnja 3,1%) predstavljalo ključni nosilac ekonomskog rasta u zemlji obzirom da je doprinos ovih kategorija u rastu iznosio 4 p.p. Pored povećanja potrošnje, prema podacima statistike nacionalnih računa BHAS-a za 2021. godine u Bosni i Hercegovini je registriran relativno snažan rast investicija od oko 20% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je doprinos istih u ekonomskom rastu iznosio preko 5 p.p. Međutim, prilikom interpretacije ovog relativno snažnog rasta investicija u prvoj polovini 2022. godine potrebno je imati u vidu da se u okviru kategorije nalaze i zalihe koje su imale snažan utjecaj na rast investicija pa i sam ekonomski rast u prethodnoj godini.² Pored kategorije zaliha, ova relativno visoka stopa rasta investicije nesumnjivo je posljedica i niske osnovice iz istog period prethodne godine. S druge strane, oporavak vanjskotrgovinske razmjene u 2021. godini bio je prilično ohrabrujući kako u domenu roba tako i u domenu usluga. Naime, ekonomski oporavak izvoznih tržišta prije svega u zemljama EU (rast BDP-a preko 5%) rezultirao jačanjem izvozne tražnje za bh. proizvodima i povećanjem ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Tako je prema raspoloživim statističkim podacima za 2021. godinu ukupna vanjskotrgovinska razmjena u Bosni i Hercegovini uvećana za skoro 1/3 (9 milijardi KM u nominalnom smislu), pri čemu je realni rast izvoza iznosio oko 24,5%, dok je uvoz uvećan za 20,5%, što je dovelo do povećanja vanjskotrgovinskog deficita od oko 10%, dok je doprinos ekonomskom rastu bio negativan i iznosio 1,5 p.p.

Projekcije ekonomskih kretanja u realnom sektoru u Bosni i Hercegovini za period 2023-2025. godina

Početak 2022. godine došlo je do dodatnog usložnjavanja međunarodnih političko-ekonomskih prilika koje su vezane za dešavanja u Ukrajini. Negativne ekonomske posljedice ovih dešavanja na svjetsku ekonomiju su već vidljive i manifestuju se kroz trgovinske, energetske, finansijske i cjenovne šokove koje će neće zaobići ni Bosnu i Hercegovinu. Međutim, unatoč ovim izazovima trenutno raspoloživi preliminarni statistički podaci za P1 2022. godine ukazuju na to da je trend rasta ekonomske aktivnosti iz prošle godine nastavljen. Tako je Bosna i Hercegovina prema podacima BHAS-a za P1 2022. godine ostavirala realni ekonomski rast od skoro 6% u odnosu na isti period prethodne godine.³ Po svemu sudeći, visok nivo ekonomske aktivnosti u zemljama EU je imao pozitivne implikacije na ekonomska kretanja kako u regionu tako i u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini 2022. godine. Tako je Bosna i Hercegovina u P1 2022. godine ostvarila stopu ekonomskog rasta od skoro 6% što je

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci za 2021. godine“, 20.07.2022. godine.

² Uvidom u podatke statistike nacionalnih računa može se zaključiti da je doprinos bruto investicija u ekonomskom rastu u 2021. godini iznosio 1. p.p, dok je doprinos zaliha iznosio 4 p.p što je prilično teško interpretirati.

³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci za K2 2022. godine“, 06.10.2022. godine.

u rangu regionalnog prosjeka zemalja zapadnog Balkana. Ako se pažljivije posmatra struktura ostvarenog rasta BDP-a u P1 2022. godine može se zaključiti da je finalna potrošnja predstavljala ključni oslonac ekonomskog rasta. Naime, u prvom polugodištu 2022. godine došlo je do povećanja finalne potrošnje od 3,1% (privatna potrošnja 3,5%, javna potrošnja 1,6%), tako da je ukupan doprinos ekonomskom rastu iznosio oko 3 p.p, što predstavlja polovinu ostvarenog ekonomskog rasta od 6%. Pored povećanja potrošnje, prema podacima statistike nacionalnih računa BHAS-a za P1 2022 godine u Bosni i Hercegovini je registriran relativno snažan rast bruto investicija od skoro 25% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je doprinos istih u ekonomskom rastu iznosio preko 5 p.p. Međutim, prilikom interpretacije ovog relativno snažnog rasta investicija u prvoj polovini 2022. godine potrebno je imati u vidu da se u okviru kategorije nalaze i zalihe koje su imale snažan utjecaj na rast investicija i ukupnog ekonomskog rasta u ovom periodu. Pored investicija, jačanje kako izvozne tako i domaće tražnje uz značajan rast svjetski cijena rezultirao je snažnim rastom ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini. Naime, prema podacima BHAS-a za P1 2022. godine ukupna vanjskotrgovinska razmjena (robe + usluge) uvećana je za oko 30%, što je posljedica istovremenog rasta izvoza i uvoza. Međutim, prilično ujednačene stope rasta uvoza 27,3% i izvoza 30,3%⁴ rezultirali su povećanjem vanjskotrgovinskog deficita od skoro 20% u odnosu na isti period prethodne godine, tako da je doprinos vanjskog sektora u ekonomskom rastu bio negativan i iznosio je 2,8 p.p. Međutim, u kontekstu analize ekonomskih kretanja u 2022. godini vrijedi istaći da je usljed intenziviranja ukrajinske krize i prekida u lancima opskrbe došlo do snažnog rasta svjetskih cijena (energenata i hrane) što je rezultiralo dodanim pojačanjem inflatornih pritisaka kako u zemlji i inostranstvu. Tako većina zemalja bilježi dvocifrene stope rasta cijena, dok je u Bosni i Hercegovini prema podacima BHAS-a za 7 mjeseci 2022. godine registiran rast indeksa potrošačkih cijena od 12,7% u odnosu na isti period prethodne godine. U skladu sa najnovijim dešavanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju međunarodne institucije revidirale su projekcije ekonomskog rasta za 2022. godinu. Tako je prema podacima IMF-a za 2022. godinu projekcija globalnog ekonomskog rasta revidirana na 3,2%⁵, dok DG ECFIN predviđa da će ekonomski rast u zemlja EU znatno usporiti u drugoj polovini godine, te bi na kraju 2022. godine mogao iznositi 2,7% u odnosu na prethodnu godinu. Ovo usporavanje prevredne aktivnosti i jačanje inflatornih pritisaka će se zasigurno odraziti i ekonomska kretanja i u Bosni i Hercegovini. Tako se prema projekcijama DEP-a BiH da bi u drugoj polovini 2022. godine u Bosni i Hercegovini moglo doći do usporavanja ekonomskog rasta, pri čemu je očekivana stopa ekonomskog rasta na kraju 2022. godine 2,7%.⁶

Veoma važnu odrednicu za ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u **periodu 2023-2025.** pored internih dinamika predstavljat će i ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU27. Naime, unatoč stabilizaciji epidemioloških prilika koje su vezane za globalnu pandemiju Covid 19 već početkom 2022. godine došlo je do dodatnog usložnjavanja međunarodnih političko-ekonomskih prilika koje su vezane za dešavanja u Ukrajini. Negativne ekonomske posljedice ovih dešavanja na svjetsku ekonomiju su već vidljive i manifestuju se kroz trgovinske, finansijske, cjenovne šokove koje zasigurno neće zaobići ni Bosnu i Hercegovinu. Naime, raniji izvještaji su pokazali da vanjsko okruženje (EU i zemlje regiona) predstavljaju veoma važnu strukturalnu odrednicu svih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini. Referentne međunarodne institucije u svijetu kao što su MMF - Međunarodni Monetarni Fond, Svjetska Banka i Evropska Komisija u određenim publikacijama ukazuju na to da će najnovija međunarodna događanja imati negativne ekonomske posljedice po svjetsku

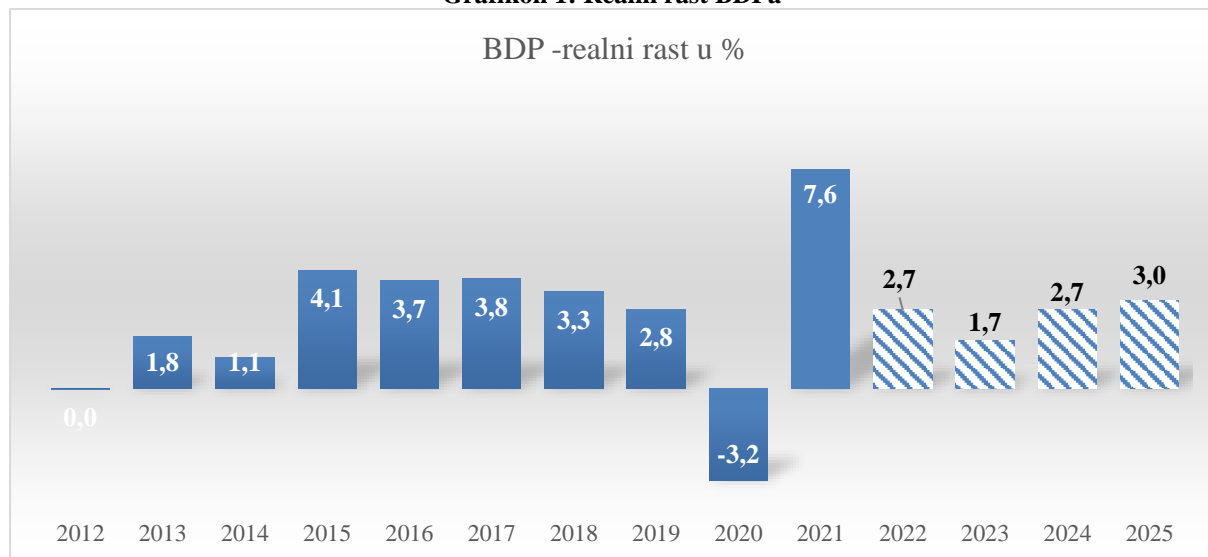
⁴ Prikazane stope rasta izvoza i uvoza predstavljaju ukupne kategorije (robe + usluge) i realna povećanja po ovim kategorijama, a podaci su preuzeti iz saopštenja statistike nacionalnih računa za BHAS-a K2 2022. godine.

⁵ <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/07/26/world-economic-outlook-update-july-2022>

⁶ Projekcija DEP-a BiH, Septembar 2022. godine

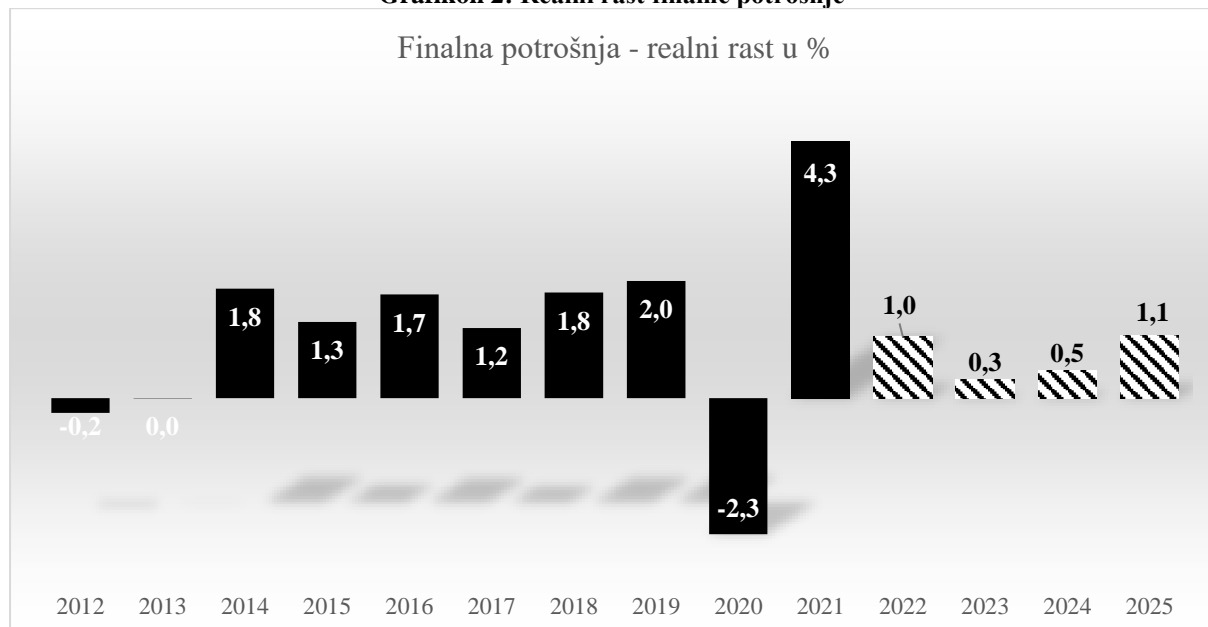
ekonomiju.⁷ Negativne ekonomske posljedice su već vidljive i ogledaju se kroz porast svjetskih cijena energenata i hrane, nestabilnost na finansijskim tržištima što bi u konačnici moglo ugroziti oporavak svjetske ekonomije iz prethodne godine. Zvanične projekcije ekonomskih kretanja u svijetu ukazuju da ne negativne ekonomske posljedice pored kratkoročnih imati negativne ekonomske posljedice i u srednjem roku. Imajući u vidu navedene kako eksterne tako i interne okolnosti, prema projekcijama DEP-a u periodu 2023-2025. godina u Bosni i Hercegovini se može očekivati ekonomski rast sa prosječnom stopom od oko 2,5% na godišnjem nivou (2023: 1,7%, 2024: 2,7% i 2025: 3,0%). Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tokom ovog perioda trebala predstavljati domaća tražnja kroz povećanje privatne potrošnje i investicija.

Grafikon 1: Realni rast BDPa

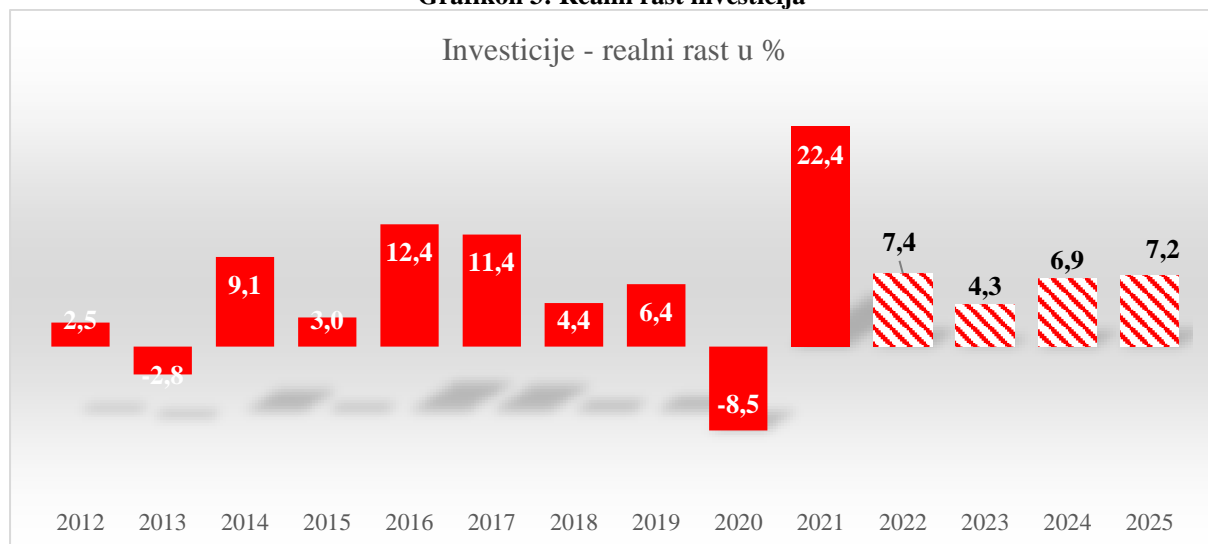
Izvori: BHAS za 2008-2021; projekcije DEP-a za 2022-25. godinu

Grafikon 2: Realni rast finalne potrošnje

Izvori: BHAS za 2008-2021; projekcije DEP-a za 2022-25. godinu

⁷ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/03/05/pr2261-imf-staff-statement-on-the-economic-impact-of-war-in-ukraine>

Grafikon 3: Realni rast investicija

Izvori: BHAS za 2008-2021; projekcije za 2022-25. godinu

Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

Prema podacima BHAS-a 2021. godini usljed poboljšanja epidemioloških i ekonomskih prilika u eksternom okruženju Bosna i Hercegovina je ostvarila rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od 10,7% u odnosu na prethodnu godinu. Vrijedi istaći da je ovaj rast fizičkog obima industrijske proizvodnje dobrim dijelom i posljedica baznog efekta iz prethodne godine obzirom da je tokom pandemijske (2020.) godine u Bosni i Hercegovini registriran pad industrijske proizvodnje od 6,2%. S druge strane, trenutno raspoloživi preliminarni podaci BHAS-a za period januar-august 2022. godine ukazuju na nastavka trenda rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini obzirom da je u odnosu na isti period prethodne godine ostvaren rast od 3,5%.

Projekcije industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za period 2023-2025. godini

Imajući u vidu ranije navedena međunarodna kretanja i strukturalnu kompoziciju industrijske proizvodnje uz očuvanje stabilnog vanjskog okruženja u glavnim trgovinskim partnerima do kraja 2022. godine u Bosni i Hercegovini se može očekivati povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje. Vrijedi istaći da je očekivana stopa rasta industrijske proizvodnje nešto niža u odnosu na prethodnu godinu.

U periodu 2023-2025. godina, kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu očekuje usporavanje ekonomskog rasta što će se odraziti i na kretanje obima proizvodnje, zaposlenosti i izvoza. Tokom posmatranog perioda kretanja u okviru industrijske proizvodnje će pored ekonomskih kretanja u vanjskom okruženju dosta zavisiti i od internih dinamika u Bosni i Hercegovini. Naime, tokom ovog perioda očekuje se poboljšanje implementacije reformskih mjera na unaprijeđenju poslovnog ambijenta koje provode nadležne institucije u Bosni i Hercegovini. Poboljšanje poslovnog ambijenta je preduslov za povećanje investicionih ulaganja (domaćih i inostranih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentne pozicije bh. proizvođača kako na domaćem tako i na inostranim tržištima. Samo pod pretpostavkom materijalizacije kako eksternih tako i internih pretpostavki, projekcija DEP-a BiH je da bi Bosna i Hercegovina mogla ostvariti prosječni godišnji rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od oko 5% na godišnjem nivou

Grafikon 4: Kretanje industrijske proizvodnje u BiH za period 2007-2022. godina i projekcija kretanja 2022-2025. god

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine i projekcije DEP-a Septembar 2022. godine

Tržište rada u Bosni i Hercegovini 2022. godini

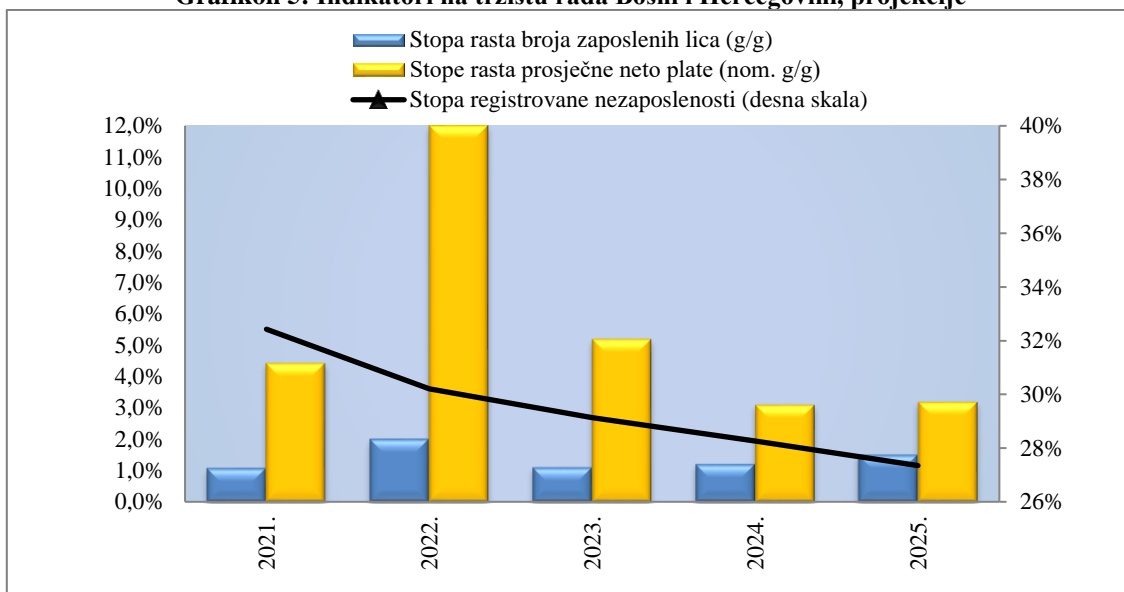
U P1 2022. godine prosječan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini je iznosio oko 835 hiljada i veći je za 2,2% g/g. Najznačajniji rast broja zaposlenih lica u prvom polugodištu 2022. godine bilo je u djelatnosti industrije i trgovine koje ujedno zapošljavaju najviše lica u Bosni i Hercegovini. Uz rast obima proizvodnje u djelatnosti prerađivačke industrije došlo je do povećanja broja zaposlenih u ovoj djelatnosti za 3,1% g/g, dok je u djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica uvećan za 3,3% g/g. Ostale djelatnosti imale su manji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica.

Anketna stopa nezaposlenosti se postepeno smanjuje i u K1 2022. godine je iznosila 16,7% odnosno 15,7% u K2 2022. godine. U P1 2022. godine prosječna neto plata nominalno je uvećana za 10,7% g/g i iznosila je 1.085 KM uz negativan realni rast prosječne neto plate od 0,8% zbog inflacije. Uzimajući u obzir dešavanja na tržištu rada u prvoj polovini 2022. godine može se pretpostaviti da bi do kraja godine broj zaposlenih lica mogao biti veći oko 2% g/g, uz nominalni rast prosječne neto plate 11%-12% g/g.

Projekcije za tržište rada u Bosni i Hercegovini za period 2023-2025. godina

Projekcije na tržištu rada u periodu 2023-2025. godine su bazirane na poslovnom okruženju u EU i Bosni i Hercegovini odnosno pretpostavljenom kretanju tražnje, trgovine kao i investicija. ECB u svojim jesenjim projekcijama uz usporavanje ekonomskog rasta predviđa u 2023. i 2024. godini skroman rast broja zaposlenih lica u eurozoni od 0,2% g/g uz blagi porast stope nezaposlenosti.

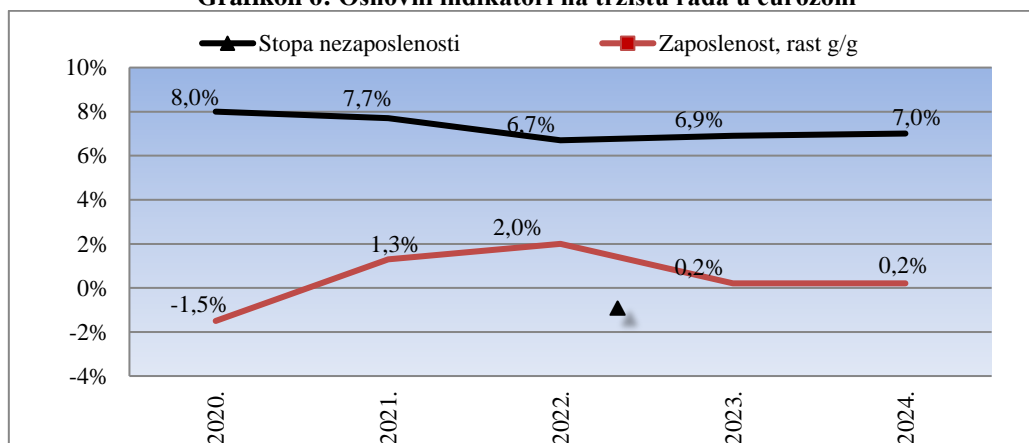

Grafikon 5: Indikatori na tržištu rada Bosni i Hercegovini, projekcije

Izvor: BHAS, DEP projekcija za period 2022-2025. godine

Prema projekcijama DEP-a u Bosni i Hercegovini u 2023. godini se očekuje rast BDP-a od 1,7% g/g što je sporiji ekonomski rast u odnosu na prethodnu godinu. Pretpostavljeno kretanje investicija i trgovine bi se trebalo odraziti na broj zaposlenih lica ali i na plate. Kao i prethodnih godina poslovni ambijent u oblastima koje tradicionalno zapošljavaju najviše lica u Bosni i Hercegovini (industrija, trgovina kao i pojedine uslužne djelatnosti) značajno bi mogao determinisati obim zapošljavanja uz nešto manji doprinos javnog sektora. Time bi u 2023-2025. godini ukupan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini mogao biti uvećan za 1,1%-1,5% g/g, dok bi prosječna neto plata mogla biti uvećana 3%-5% g/g. Ipak, treba uzeti u obzir rizike za ostvarenje projekcija koji bi mogli značajno uticati na pretpostavljeni rast osnovnih indikatora na tržištu rada.

Rizici - Projekcije na tržištu rada određene su značajno dešavanjima u okruženju. Značajne neizvjesnosti oko dešavanja između Ukrajine i Rusije mogle bi se loše odraziti na ekonomiju a potom i na tržište rada. Uz sporiji ekonomski rast, manji obim investicija, trgovine i uopšte lošije uslove poslovanja, rast broja zaposlenih lica kao i plata bi mogao biti niži pretpostavljenog. Pored toga, migracije stanovništva i stepen implementacije strukturnih reformi mogao bi uticati na posmatrane indikatore tržišta rada kao i na nivo kupovne moći i životnog standarda. Sve navedene promjene ujedno predstavljaju osnovne rizike za projekcije na tržištu rada.

Grafikon 6: Osnovni indikatori na tržištu rada u eurozoni

Izvor: ECB projekcije, septembar 2022

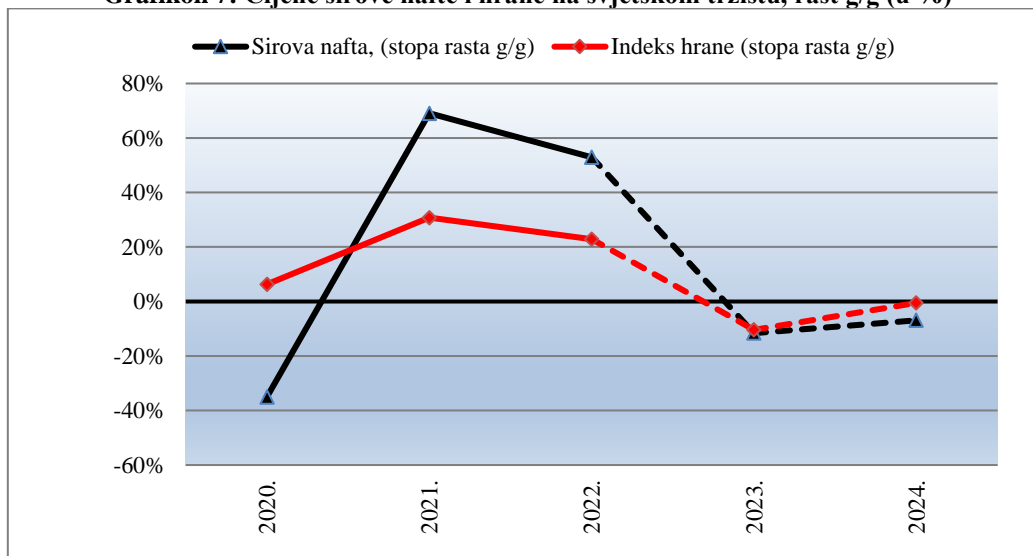
Inflacija u Bosni i Hercegovini u 2022. godini

U Bosni i Hercegovini je u periodu I-VII 2022. godine registrovan snažan rast ukupnog nivoa cijena (inflacija 12,2% g/g). Rast cijena energenata (posebno nafte) i prehrambenih proizvoda značajno je doprinio rastu inflacije u Bosni i Hercegovini (prenošenje troškovnih pritisaka sa proizvođačkih na potrošačke cijene). Uz poskupljenje prehrambenih proizvoda cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića su uvećane za 18,8% g/g. Pored toga, zbog visokih cijena nafte i naftnih derivata u odjeljku prevoza cijene su bile više za 26,1% g/g. U odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata cijene su uvećane za 10,2% g/g. ECB u jesenjim projekcijama za eurozonu u 2022. godini predviđa inflaciju od 8,1% g/g, uz cijenu sirove nafte od 105,4 \$/barelu, što je više za 48,2% g/g. Pored toga, u projekcijama EK (ljetu 2022) očekuje se da bi cijena sirove nafte u 2022. godini mogla biti veća za 53% g/g uz brži rast inflacije u EU od 8,3% g/g. Na osnovu navedenog može se zaključiti da bi inflacija u Bosni i Hercegovini do kraja godine mogla ostati visoka i iznositi oko 13% g/g.

Projekcija inflacije u Bosni i Hercegovini za period 2023-2025. godina

U 2023. godini se očekuje nešto sporiji rast cijena. Projicirane stope inflacije u 2023. godini uglavnom bi mogle biti posljedica postepenog slabljenja vanjskih pritisaka na cijene odnosno nešto nižim cijenama energenata i prehrambenih proizvoda u odnosu na prethodnu godinu. Prema projekcijama ECB cijena sirove nafte u 2023. godini mogla biti niža za 14,8% g/g, a inflacija u eurozoni bi mogla usporiti i iznositi 5,5% g/g.

Grafikon 7: Cijene sirove nafte i hrane na svjetskom tržištu, rast g/g (u %)

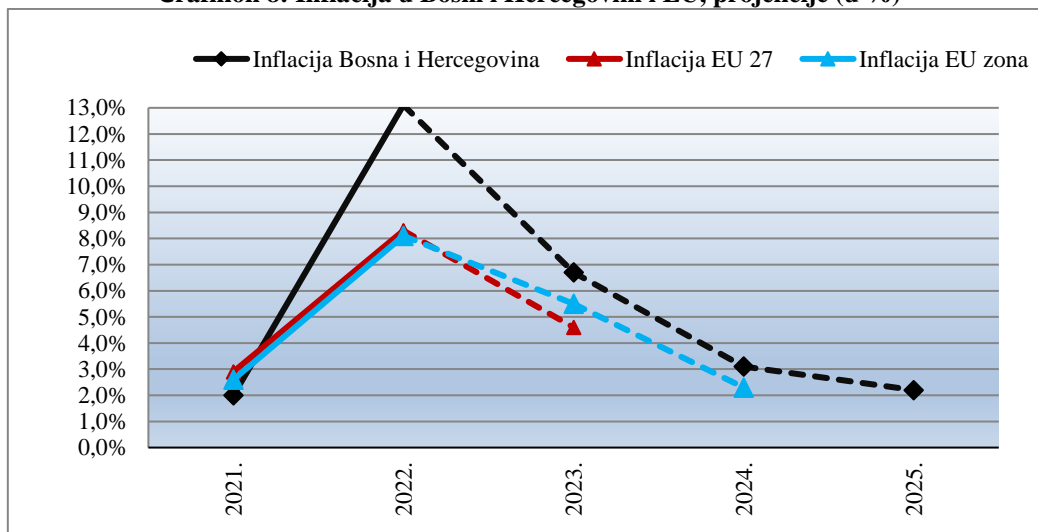
Izvor: Svjetska banka (za hranu), EK i ECB (za naftu)

Slična predviđanje ima i EK. Imajući u vidu kretanje navedenih eksternih cjenovnih determinanti u Bosni i Hercegovini u 2023. godini se takođe može očekivati sporiji rast inflacije u odnosu na prethodnu godinu (6,7%). Međutim, bitno je uzeti u obzir rizike za ostvarenje projekcija (na kraju teksta) koji bi mogli značajno uticati na kretanje inflacije. Izrada projekcija inflacije u Bosni i Hercegovini u periodu 2024-2025. godine kao i prethodnih godina zasniva se na kretanju cijena energenata i hrane na svjetskom tržištu, kao i kretanju cijena komunalija, akcizama i sl. ECB predviđa da bi inflacija u eurozoni mogla iznositi 2,3% u 2024. godini uz smanjenje cijena sirove nafte za 6,9% g/g. Istovremeno, projekcije Svjetske banke ukazuju da bi indeks cijena hrane mogao biti manji oko 0,5% g/g u 2024. godini. Na osnovu

navedenog u Bosni i Hercegovini se može očekivati inflacija od 3,1% u 2024. i 2,2% 2025. godini.

Rizici - Jedan od dominantnih faktora koji bi determinisali kretanje cijene jesu dešavanja između Ukrajine i Rusije. Više cijene energenata bi mogle uvećati i ulazne troškove pa bi ukupna inflacija mogla biti dodatno uvećana u odnosu na osnovni scenario. Među domaćim faktorima koji bi uticali na nivo inflacije su eventualne izmjene akciza na goriva kao i stope PDV-a na određene proizvode. Pored toga, osnovne projekcije nisu obuhvatile rizike poput nepredviđenog rasta cijena komunalija, a koje bi dovele do promjene inflacije.

Grafikon 8: Inflacija u Bosni i Hercegovini i EU, projekcije (u %)

Izvor: za EU, EK projekcije, ljeto 2022; ECB eurozona, septembar 2022; BHAS podaci i DEP projekcije za 2022-2025.

Bankarski sektor u Bosni i Hercegovini za period 2023.-2025. godina

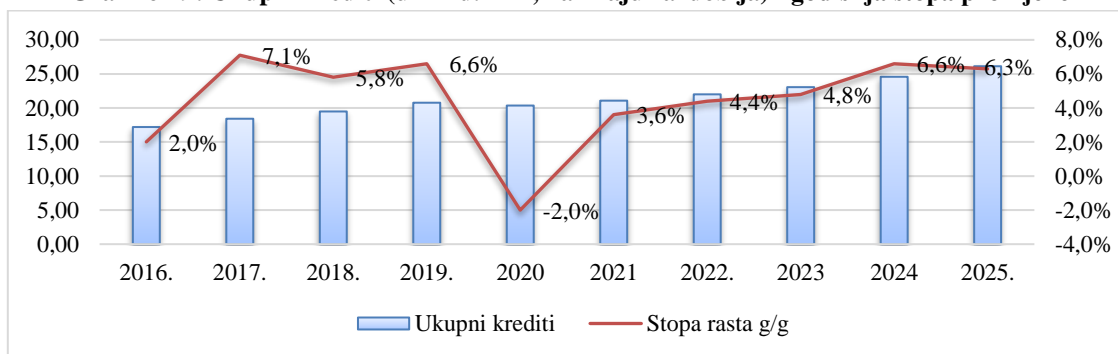
Kreditni rast tijekom 2021.godine ostvario je umjerenu stopu rasta i djelomični oporavak aktivnosti vođen prije svega rastom kredita stanovništva. Za razliku od kreditne aktivnosti, nefinancijska privatna poduzeća bilježe kontinuirano veće stope rasta depozita.

Ukupni krediti

Restriktivna monetarna politika koja je na snazi u vodećim ekonomijama svijeta i više kamatne stope utjecati će na usporavanje ekonomskog rasta u državama trgovinskim partnerima te se u skladu s tim procjenjuje i kretanje stope rasta ukupnih kredita u 2022. i 2023. godini po umjerenim stopama između 4%-4,8%.

Nastala neizvjesnost po pitanju kretanja cijena i troškova proizvodnje kao i poremećaji u opskrbljivanju su i dalje prisutni. Navedeno razdoblje bit će praćeno i izraženim promjenjivostima na financijskom tržištu i većim troškovima financiranja za bankarski sektor što će biti preneseno i na cijene kredita.

U razdoblju od 2024.-2025. godine sa rastom ekonomske aktivnosti, stabilizacije cijena energenata i poboljšanja optimizma investitora i potrošača doći će do intenzivnije kreditne aktivnosti sa prosječnom stopom rasta između 6,3% – 7% g/g.

Grafikon 9: Ukupni krediti (u mlrd. KM, na kraju razdoblja) i godišnja stopa promjene

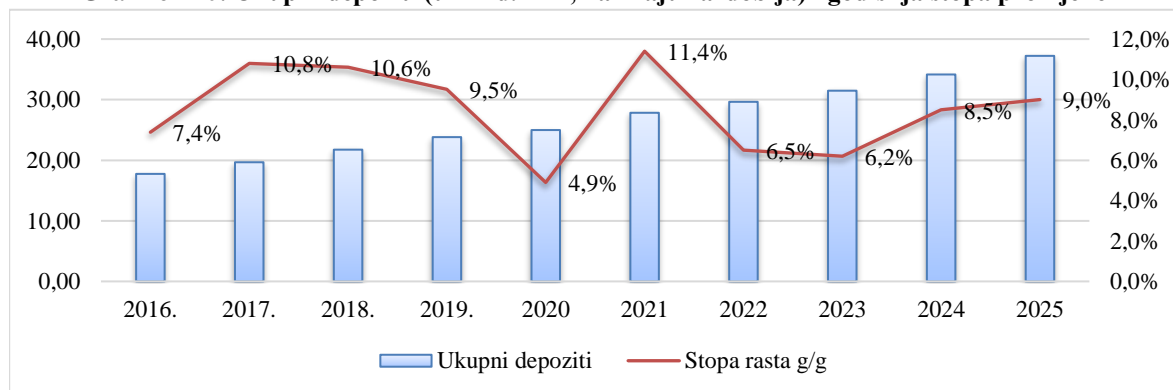
Izvor: DEP procjena

Ukupni depoziti

U ovom razdoblju za razliku od prethodnih, rast depozita vođen je depozitima opće vlade i nefinancijskih privatnih poduzeća dok stanovništvo bilježi smanjenje depozita. Sektor stanovništva u narednom razdoblju imat će negativnu ili nisku stopu rasta depozita zbog izloženosti domaćinstva visokim inflatornim šokovima i izdvajanju većih iznosa novca na tekuće troškove.

Evidentno je i usporavanje rasta depozita privatnih poduzeća (u odnosu na visoke stope u 2021. godini) uslijed viših troškova proizvodnje. Rast ukupnih depozita u razdoblju od 2022. do 2023. kretati će se po prosječnim stopama od 5,5% do 6,5% dok će u 2024. i 2025. godini sa usporavanjem inflacije, stope rasta biti više, oko 8,5 i 9%.

Potencijalni rizici vezani su za razvoj inflacije koja će u najvećoj mjeri ovisiti o kretanjima cijena energenata. Pretpostavljene stope rasta depozita također bi se mogle mijenjati zbog potencijalnog rasta neizvjesnosti u poslovanju.

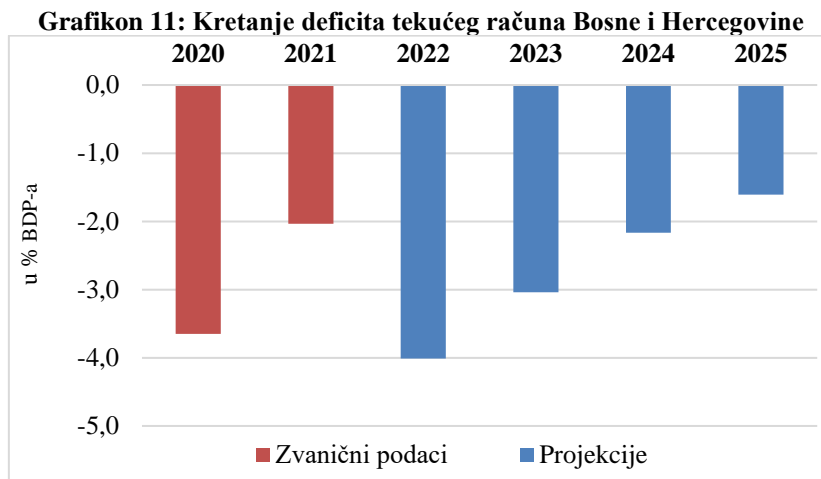
Grafikon 10: Ukupni depoziti (u mlrd. KM, na kraju razdoblja) i godišnja stopa promjene

Izvor: Dep procjena

Platni bilans Bosne i Hercegovine

Podaci iz platnog bilansa Bosne i Hercegovine ukazuju da su u 2022. godini zabilježena nepovoljna kretanja u vanjskotrgovinskoj razmjeni i platnom bilansu zemlje, što je dobrim dijelom uzrokovano poremećajima u globalnim lancima snabdijevanja, ratom u Ukrajini te rastom cijena sirovina i energenata što je dovelo do poremećaja ekonomskih aktivnosti kod glavnih vanjskotrgovinskih partnera.

Prema zvaničnim podacima za P1 2022 godine i projekcijama DEP-a za ostala 2 kvartala deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine iznosio bi oko 1,8 milijardi KM (odnosno oko 4% BDP-a). Porast nominalnog uvoza roba i usluga u posmatranom periodu iznosio bi oko 24,4% dok bi se rast nominalnog izvoza roba i usluga kretao oko 23,9%. Moglo bi se očekivati da tekući neto prilivi novca iz inostranstva u 2022. godini ostvare rast od 6,7% (najvećim dijelom zahvaljujući rastu doznaka građana iz inostranstva).

Izvor: CBBiH i projekcije DEP-a

Prema raspoloživim podacima za P1 2022. godine deficit tekućeg računa viši je za 97,6% u odnosu na isti period prošle godine. U nominalnom iznosu deficit tekućeg računa iznosio je milijardu KM dok je u istom periodu prošle godine bio 508 miliona KM. Evidentno je da se ovaj porast deficita tekućeg računa (uprkos rastu neto priliva novca iz inostranstva za oko 339 miliona KM) desio pod uticajem povećanja vanjskotrgovinskog deficita koji je viši za 831 miliona KM (u P1 2021.godine bio je 2,18 milijardi KM dok je u P1 2022.godine iznosio 3,01 milijardi KM).

Prema dostupnim podacima CBBiH deficit vanjskotrgovinske razmjene, za P1 2022. godine, viši je za 38,1% (g/g).

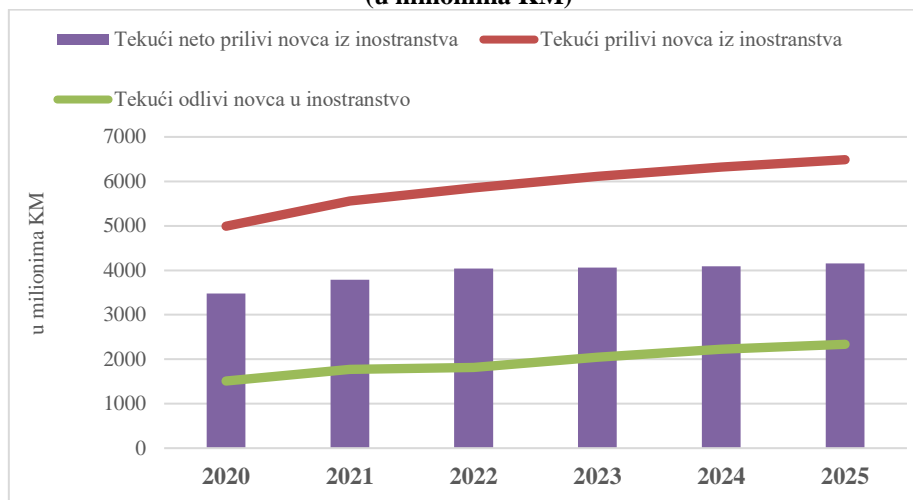
Uvoz roba i usluga porastao je za 40,6% dok je istovremeno izvoz roba i usluga ostvario rast od 41,4%. Doznake građana iz inostranstva su u P1 2022. godine porasle za 14,4%.

Pretpostavke za platni bilans Bosne i Hercegovine za period 2023.-2025.

Na bazi projekcija DEP-a očekivano nominalno smanjenje vanjskotrgovinskog deficita roba i usluga u 2023. godini bi bilo 5,5% a do nastavka negativne stope rasta vanjskotrgovinskog deficita bi moglo doći i u 2024. godini kada se očekuje smanjenje za 5,9% te u 2025. godini kada bi vanjskotrgovinski deficit bio manji za 3,3%.

Uvoz roba i usluga u periodu 2023-2025 godina bi se kretao u intervalu od 6%-7,2%, dok bi sa druge strane izvoz roba i usluga, u navedenom vremenskom razdoblju, nominalno porasli između 8,9%-9,4%.

Grafikon 12: Tekući prilivi iz inostranstva i odlivi novca u inostranstvo u periodu 2020-2025 godina (u milionima KM)

Izvor: CBBH i projekcije DEP-a

Kao udio u BDP-u deficit tekućeg računa, za 2023. godinu, prema projekcijama DEP-a iznosio bi oko 3%, dok bi se za period 2024-2025. godina moglo očekivati da dođe do smanjenja deficita (u intervalu od 1,6% do 2,2% BDP-a). Očekuje se da bi tekući neto prilivi iz inostranstva u 2023. godini mogli nominalno porasti za 0,5% dok bi se za period 2024-2025. godina, moglo očekivati da nominalna stopa rasta iznosi između 0,7% i 1,5%.

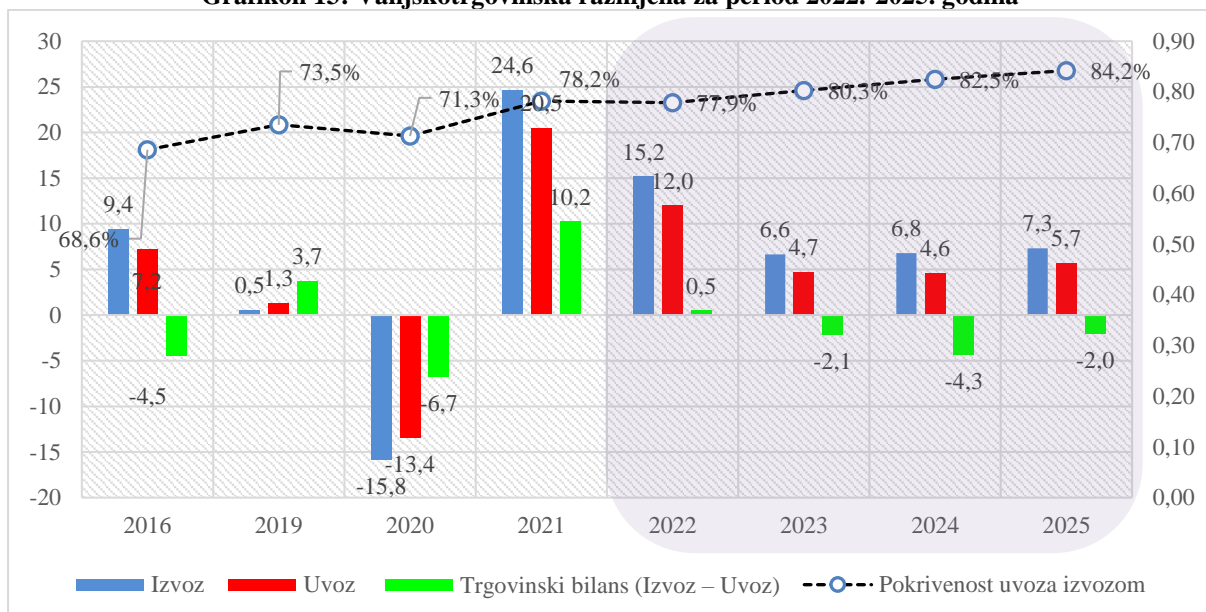
Obzirom da je jako teško procijeniti izvore finansiranja deficita tekućeg računa može se očekivati da će deficit tekućeg računa i dalje finansirati prilivima finansijskih sredstva iz inostranstva (kroz trgovinske kredite, direktne strane investicije te kroz eventualna nova zaduživanja na međunarodnom finansijskom tržištu).

Vanjskotrgovinska razmjena u Bosni i Hercegovini

Poboljšanje epidemioloških prilika i jačanje privredne aktivnosti u svijetu u 2021. godini rezultiralo je snažnim oporavkom vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini. Tako je Bosna i Hercegovina prema podacima BHAS-a za 2021. godinu zabilježila rast svih vanjskotrgovinskih pokazatelja kako u domenu roba tako i u domenu usluga. Vrijednosno posmatrano, ukupna vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini u 2021. godini iznosila je skoro 36 milijardi KM, što predstavlja povećanje od preko 9 milijardi KM odnosno skoro 1/3 u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz iz Bosne i Hercegovine u 2021. godini iznosio je 16,5 milijardi KM što je predstavljalo povećanje od oko 4,6 milijardi KM odnosno skoro 25% u realnom smislu. Ukupan uvoz je iznosio 21 milijardu i uvećan je za 4,4 milijarde KM odnosno preko 20% u odnosu na prethodnu godinu.

S druge strane, trenutno raspoloživi podaci o vanjskotrgovinskoj razmjeni za P1 2022. godine ukazuju na to da je trend rasta iz prethodne godine nastavljen. Tako je Bosna i Hercegovina prema podacima BHAS-a P1 2022. godine ostvarila izvoz u vrijednosti od 8,3 milijarde KM što predstavlja povećanje od oko 2 milijarde KM odnosno 30,3% u realnom smislu u odnosu na isti mjesec prethodne godine. S druge strane, ukupan uvoz u P1 2022. godine iznosio je 11,4 milijarde KM što predstavlja povećanje od skoro 2,5 milijarde KM, odnosno 27,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Unatoč pogoršanju međunarodnih ekonomskih prilika i povećanju svjetskih cijana roba i usluga, prema projekcijama DEP-a u u Bosni i Hercegovini u 2022. godini se može očekivati realni rast izvoza od preko 15%, povećanje uvoza od oko 12% u, što bi rezultiralo blagim povećanjem vanjskotrgovinskog deficita i neutralan utjecaj na ekonomski rast u zemlji.

Grafikon 13: Vanjskotrgovinska razmjena za period 2022.-2025. godina

Izvor: BHAS i projekcije DEP-a BiH za period 2022.-2025. godina

Projekcija kretanja vanjskotrgovinske razmjene za period 2023. -2025. godina

Tokom perioda 2023. -2025. godina očekuje se da će kretanje privredne aktivnosti u eksternom okruženju (ekonomski rast, inflacija, kamatne stope, lanci snadbijevanja) uz interne dinamike u Bosni i Hercegovini odrediti kretanje vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom Samo pod pretpostavkom stabilizacije privredne aktivnosti i saniranja novonastalih globalnih ekonomskih izazova sa kojima se suočava svjetska ekonomija moguće je očekivati i poboljšanje vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini. Dakle, u slučaju da navedene okolnosti budu prevaziđene, projekcija DEP-a BiH je da bi se u Bosni i Hercegovini u periodu 2023.-2025. godina moglo očekivati realno povećanje ukupnog izvoza sa godišnjim stopama rasta od 6,6% u 2023., 6,8% u 2024 i 7,3% u 2025. godini u realnom smislu respektivno.⁸ Ovo povećanje izvoza uvjetovano je stabilnom izvoznom tražnjom, proširenjem proizvodne baze i podizanjem konkurentnosti u zemlji. S druge strane, povećanje ekonomske aktivnosti u zemlji, odnosno rast domaće tražnje u okviru sektora stanovništva i korporativnog sektora kroz rast potrošnje i investicija trebali bi rezultirati i povećanjem uvoza u Bosnu i Hercegovinu. Prema projekcijama DEP-a očekuje se da stope rasta uvoza budu nešto niže u odnosu na izvozne i trebale bi se kretati od 4,7% u 2023. godini, 4,6% u 2024. godini, i 5,7% u 2025. godini.⁹ Više stope rasta izvoza od uvoznih u srednjem roku bi trebale rezultirati povećanjem zastupljenosti izvoza u BDP-u na oko 50%, dok bi ukupni izvoz (roba +usluge) iznosio oko 60% zaključno sa 2025. godinom.

Rezultat ovakvih trendova kretanja izvoza i uvoza bilo bi postepena stabilizacija ukupnog vanjskotrgovinskog deficita na oko 10% BDP-a, dok bi pokrivenost uvoza izvozom na zaključno sa 2025. godinom mogla dostići 80%.

⁸ Detaljniji prikaz kretanja **stopa rasta izvoza**: 2023. godina ukupni izvoz 6,6% (roba 7,1%, usluge 4,9%), 2024. godina ukupni izvoz 6,8% (roba 6,2%, usluge 8,9%), i 2025. godine ukupni izvoz 7,3% (roba 7,0%, usluge 8,5%).

⁹ Detaljniji prikaz kretanja **stopa rasta uvoza**: 2023. godina ukupni uvoz 4,7% (roba 4,9%, usluge 0,4%), 2024. godina ukupni uvoz 4,6% (roba 4,6%, usluge 3,7%), i 2025. godine ukupni uvoz 5,7% (roba 5,7%, usluge 5,1%)

Strana direktna ulaganja u Bosni i Hercegovini

Nakon značajnog rasta stranih direktnih ulaganja u svijetu u 2021. god (77% g/g UNCTAD) početkom 2022. godine dolazi do pogoršanja geopolitičke ali i epidemiološke situacije. Rat koji je u februaru počeo u Ukraini gotovo trenutno mijenja geopolitičku ali i ekonomsku situaciju. Pozitivni trendovi ekonomskih kretanja iz prethodne godine su prekinuti uz ozbiljne poremećaje u svjetskim ekonomskim tokovima.

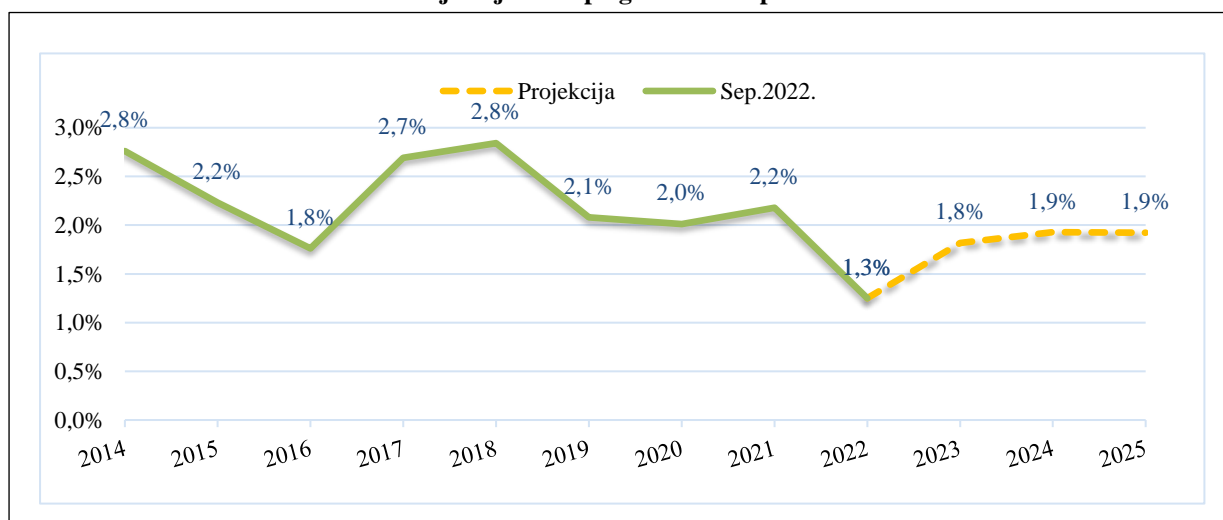
Usljed sankcija međunarodne zajednice dolazi do zamrzavanja i povlačenja ruskog kapitala uz posljedičnu likvidaciju pojedinih kompanija. Kao potvrda prethodno navedenog ne izenađuje činjenica da su vrijednosti vodećih svjetskih indeksa DJIA, Nasdaq, StoxxEurope600 zabilježile dvocifrene stope pada u devetom mjesecu 2022. godine.

Slična situacija je zabilježena i u Bosni i Hercegovini. Dolazi do povlačenja kapitala Sberbank BH dd iz zemlje a zaustavljena su ulaganja u naftnu i plinsku industriju koja je u većinskom vlasništvu ruskih kompanija (rafinerija nafte, terminal za ukapljeni plin, najavljena gasifikacija). Tako nakon registrovanog povećanja SDU u 2021. godini (od 22,1% g/g) dolazi do naglog pada ulaganja u prvom kvartalu 2022. godine (45,7% g/g)¹⁰. Na osnovu prethodno navedenog, procjena je da bi SDU u 2022. godini mogla ostvariti svega 1,3% učešća u BDP. Inflatorna kretanja uz značajan pad privrednog rasta u svijetu te poremećaji i nestašice u snadbjevanju energentima i sirovinama neminovno će u narednom periodu negativno djelovati na daljnja ulaganja.

Projekcije ulaganja u Bosnu i Hercegovinu u periodu 2023-2025. godina

Očekuje se da će doći do zastoja i kašnjenja u izgradnji već planiranih infrastrukturnih i energetskih projekata (autoput Vukosavlje Brčko¹¹, autoputa Banja Luka-Prijedor¹², aerodroma Trebinje i HES Gornja Drina, TE Ugljevik¹³).

Grafikon 14: Projekcija DSU po godinama u procentima od BDP

Izvor: BHAS, CBBiH i DEP procjena

¹⁰Prema posljednjim dostupnim podacima CBBiH za prvi kvartal 2022. godine ukupna SDU u Bosni i Hercegovini su sa dotignutih 192,0 mil. KM (neto finansijska pasiva) manja za 45,7% u odnosu na isti period u prošloj godini.

¹¹ <https://vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Premijer/Media/Vijesti/Pages/vukosavlje-brcko.aspx>

¹² <http://www.autoputevirs.com/aprs/Doc.aspx?cat=5&subcat=24&id=24&lang=cir&txt=295>, potpisan ugovor o koncesiji sa kineskom kompanijom „China Shadong Int. Economic & technical cooperation Group Ltd.

¹³ <https://balkangreenenergynews.com/rs/firme-iz-kine-poljske-potpisale-ugovor-o-izgradnji-termoelektrane-ugljevnik-3/>

Na osnovu prethodno navedenog, procjena je da bi SDU u narednoj 2023. godini mogla dostići 1,8% učeša u BDP. Postepenim smirivanjem situacije na međunarodnom tržištu i smanjenjem cijena energenata SDU bi u narednim godinama (u 2024. i 2025. godini) postepeno počela oporavljati te bi dostigla oko 1,9% učešća u BDP.

Rizici - Daljnje zaoštavanje sankcija i potpuni prekid dosadašnjih linija snabdijevanja energentima i sirovinama koje su se do sada uvozile iz Rusije i Ukraine uzrokovace još veća inflatorna kretanja i padove ekonomske aktivnosti te neminovno usporiti investicione projekte u regionu i Bosni i Hercegovini. Zbog vezanosti za ruske kompanije naročito bi bilo pogođeno ulaganje u naftnu i plinsku industriju. Potrebno je napomenuti da je Bosna i Hercegovina još uvijek pod sankcijama Energetske zajednice¹⁴ što se može pokazati u narednom periodu kao prepreka za nova ulaganja. Mogućnost usloznjavanja političkih i sigurnosnih prilika u zemlji dodatno bi negativno uticalo na učešće SDU u BDP-u koje bi se kretalo ispod 2%.

---

¹⁴ https://www.energy-community.org/implementation/Bosnia_Herzegovina.html

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	– Anketa o radnoj snazi	OR	– Obavezne rezerve
BATX	– Bosnian Traded Index	PB	– Platni bilans
BD	– Brčko Distrikt	PDV	– Porez na dodanu vrijednost
BDP	– Bruto domaći proizvod	PIF	– Privatizacijski investicijski fond
BDV	– Bruto dodana vrijednost	PJI	– Program javnih investicija
BHAS	– Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	RS	– Republika Srpska
BIFX	– Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASE	– Sarajevska berza
BiH	– Bosna i Hercegovina	SASX-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BLSE	– Banjalučka berza	SB	– Svjetska banka
CAR	– Capital Adequacy ratio – Neto kapital prema ukupnim ponderisanim rizicima	SEE	– Jugoistočna Evropa
CBBiH	– Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	– Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	– Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	– Indeks potrošačkih cijena	SOR	– Srednjoročni okvir rashoda
DOB	– Dokument okvirnog budžeta	SRS	– Srednjoročna razvojna strategija
DSU	– Direktna strana ulaganja	SSP	– Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	– Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	– Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	– Evropska komisija	SVF	– Statistika vladinih finansija
EKS	– Efektivna kamatna stopa	UIO	– Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	– Agencija Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj
EU	– Evropska unija	P1	– prva polovina godine
FBiH	– Federacija Bosne i Hercegovine	P2	– druga polovina godine
FIRS	– Indeks investicijskih fondova RS	K1	– prvi kvartal godine
FISIM	– Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	– drugi kvartal godine
JR UIO	– Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	– treći kvartal godine
KM	– Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	– treći kvartal godine
MMF	– Međunarodni monetarni fond	M0	– Rezervni novac
MVTEO	– Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	– Transakcijski novac
NPL	– Non performing Loans – nekvalitetni krediti	M2	– Novac u širem smislu
OMA	– Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	QM	– Kvazi novac
		mKM	– milioni KM
		g /g	– stopa rasta koja podrazumjeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	– stopa rasta koja podrazumjeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), članka 54. stavka (1) točke b) i članka 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na _____ . sjednici, održanoj _____ godine, donijelo je

Z A K L J U Č A K

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je dokument *Informacija o perspektivama za Bosnu i Hercegovinu 2023-2025. godine.*

broj: _____ od _____ . godine.

Broj: _____ , _____ . godina.

S a r a j e v o

M. P.

Predsjedatelj
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), člana 54. stava (1) tačke b) i člana 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na _____. sjednici, održanoj _____ godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je dokument *Informacija o perspektivama za Bosnu i Hercegovinu 2023-2025. godine.*

broj: _____ od _____ godine.

Broj: _____, _____. godina.
S a r a j e v o

M. P.

Predsjedavajući
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 и 24/08), члана 54. става (1) тачке б) и члана 56. Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 22/03) Савјет министара Босне и Херцеговине на _____ сједници, одржаној _____ године, донио је
(број сједнице) (датум сједнице)

ЗАКЉУЧАК

Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је документ *Информација о перспективама за Босну и Херцеговину 2023-2025. година.*

број: _____ од _____ године.

Број: _____, _____ година.
С а р а ј е в о

Председавајући
М. П. Савјета министара Босне и Херцеговине
Др. Зоран Тегелтија